

Kommunaløkonomisk analyse 2021

Innholdsfortegnelse

Innholdsfortegnelse.....	0
Innledning	1
Fra Rana kommunes Årsberetning 2020:	1
Sammendrag	3
Inntekts- og utgifts utvikling	4
Hovedtall drift	5
Brutto driftsresultat	5
Brutto driftsinntekter	8
Brutto driftsutgifter	10
Netto driftsutgifter	11
Investeringer	13
Finansiering av investeringer	15
Gjeld og gjeldsbelastning	16
Netto lånegjeld	18
Utvalgte finansielle nøkkeltall	20
Økonomistyring	21
Soliditet	22
Disposisjonsfond	22
Inntekter	26
Frie inntekter	26
Skatt på inntekt og formue	28
Rammetilskudd	29
Eiendomsskatt	30

Innledning

Den kommunaløkonomiske analysen er sammen med Kostra-analysen og perspektivanalysen sentrale underlagsdokumenter i budsjettarbeidet i Rana kommune. Det er viktig for de veivalg som skal fattes, at det er en felles forståelse av nåsituasjonen. Analysene skal bidra til å skape dette.

I analysen sammenlignes Rana kommune med Kostra gruppe 9 og 10 og viser konserntall, som inkluderer Mo i Rana havn KF og kommunes andel av HAF IKS. KOSTRA tar ikke høyde for at kommunene har forskjellig arbeidsgiveravgift. Rana kommune har 5,1 prosent arbeidsgiveravgift. Dette gjør at Rana kommune i enkelte sammenligninger kommer bedre ut enn man gjør i realiteten. Fordi arbeidsgiveravgiften er lavere bruker kommunen også mindre penger enn de fleste andre kommunene i sammenligningsgruppene på tjenesteleveranser hvor lønn er den viktigste kostnadsdriveren. Kun Harstad, Alta og Narvik har differensierte satser, mens de øvrige kommunene har en arbeidsgiveravgiftssats på 14,1 prosent.

Fra Rana kommunes Årsberetning 2020:

Årsregnskapet i Rana kommune ble avsluttet med et mindreforbruk på 56,6 mill. kr. Resultatet skyldes blant annet god økonomisk styring på drifta, lavere lønnsoppgjør og flere tilleggsbevilgninger mot slutten av året. Driftsmarginene er gode, og flere økonomiske indikatorer viser positive tall. Langsiktig og bærekraftig økonomistyring gir resultat og styrker kommunens mål om å være en god tjenesteyter og aktiv samfunnsaktør.

Koronapandemien har ført til en rekke endrede forutsetninger i 2020. Skatteinntektene ble lavere og rammetilskuddet høyere. Kommunen har økte kostnader og reduserte inntekter på enkelte driftsområder som følge av smitteverntiltak, men også reduserte utgifter på andre områder, som for eksempel reise- og kurskostnader. Regnskapet viser også lavere rentekostnader og renteinntekter som følge av lav styringsrente, som et tiltak fra Norges bank for å dempe de økonomiske effektene av koronautbruddet på den nasjonale økonomien. Koronapandemien og de usikkerhetene dette medførte økonomisk sett, førte til at kommunen i 2020 satte på bremsene når det gjelder generell pengebruk. Økt koronarelatert drift har ført til lavere normal drift på andre områder, noe som også kan forskyve kostnader frem i tid. Lønns- og prisveksten ble lavere og kommunesektoren har fått kompensasjon i form av økt rammetilskudd, ekstra skjønnsmidler og redusert arbeidsgiveravgift.

Finansområdet gir et samlet positivt bidrag i forhold til regulert budsjett på 10,1 mill. kr.

Sektorene leverer et mindreforbruk på 46 mill. kr. Korrigert for overskuddsmidler fra 2019 på 5,7 mill. kr blir overskuddet på tjenestene om lag 40 mill. kr. Økonomistyringen og budsjett disiplinen oppleves som god.

Brutto driftsresultat (BDR) var 5 prosent mot 3,9 prosent i 2019. Resultatgraden uttrykker soliditet i driften. Kontroll på ressursbruk og driftsutgifter, er den viktigste forutsetningen for god

kommunaløkonomisk styring. Netto driftsresultat (NDR) er også godt, med 6,8 prosent, mot 4,9 prosent i 2019. Høy NDR har klar sammenheng med høy BDR. Driftsmarginene åpner for effektivering av den budsjetterte driftsoverføringen til investeringer på 11,6 mill. kr. egenkapitalfinansieringen av investeringer er ca. 45 mill. kr lavere i 2020 enn i 2019.

Rana kommunes disposisjonsfond er i 2020 økt med 101,6 mill. kr og utgjør 22,3 prosent av driftsinntektene i 2020. Økningen i fondet kommer godt med til kommunens bidrag til realisering av ny flyplass. Videre bør det planlegges for å opprettholde bærekrafts balansen i årene fremover, der planlagte låneopptak og investeringer vil skape et bærekrafts avvik. Dette kan for eksempel gjøres ved å øke egenkapitalfinansieringen av investeringer for å bremse størrelsen på låneopptakene.

Årsregnskapet for 2020 viser balanse i forhold til handlingsregelen for økonomisk bærekraft. Lånegjelda har passert øvre grense, noe som gir høyere risiko. De øvrige måltallene i bærekraftmodellen har god måloppnåelse og gir totalt sett et bilde av en solid kommuneøkonomi.

Rana kommune har i 2020 videreført arbeidet for å styrke økonomien og etablere gode tjenester tilpasset de økonomiske rammene. Kommunen skal levere gode velferdstjenester, samtidig som det er viktig å ha økonomi til å være samfunnsbygger. Årets resultat gir økt vekstkraft og er et godt fundament for å lykkes med fremtidige utfordringer, og fortsette arbeidet med drifts- og strukturtilpasninger.

Økonomisk bærekraft

Rana kommunes handlingsregler for økonomisk bærekraft vises i tabellen under, med mål for budsjett 2020 og indikatorer for konsernregnskapet 2020.

Tabell 1. Handlingsregel for økonomisk bærekraft 2020

	Mål bærekraft	Regnskap 2020
Netto driftsresultat	3,0 %	6,7 %
Disposisjonsfond	8,0 %	22,0 %
Netto lånegjeld	75,0 %	85,6 %

Modellen for økonomisk bærekraft setter krav til langsiktighet i den økonomiske styringen av kommunen. Handlefrihet og ivaretagelse av generasjonsprinsippet er bærende elementer i modellen. Kommuneøkonomien skal kunne håndtere uforutsette hendelser uten at det får konsekvenser for tjenestetilbudet.

Netto driftsresultat og disposisjonsfond er bedre enn vedtatte handlingsregler, mens vi har et negativt avvik, der netto lånegjeld er høyere enn måltallet for bærekraft. Økende gjeldsnivå representerer er bekymringsfullt, og stiller krav til at kommunen planlegger for gjenopprettelse av økonomisk bærekraftig gjeldsbalanse.

Sammendrag

En sunn kommuneøkonomi karakteriseres av evnen til å håndtere uforutsette hendelser og ha handlingsrom til å kunne foreta egne valg på kort og lang sikt. Langsiktig styringsfokus er viktig for å kunne levere forutsigbare tjenester. Rana kommune har siden 2016 hatt økonomiske handlingsregler som er tuftet på kommunaløkonomisk bærekraftprinsipp.

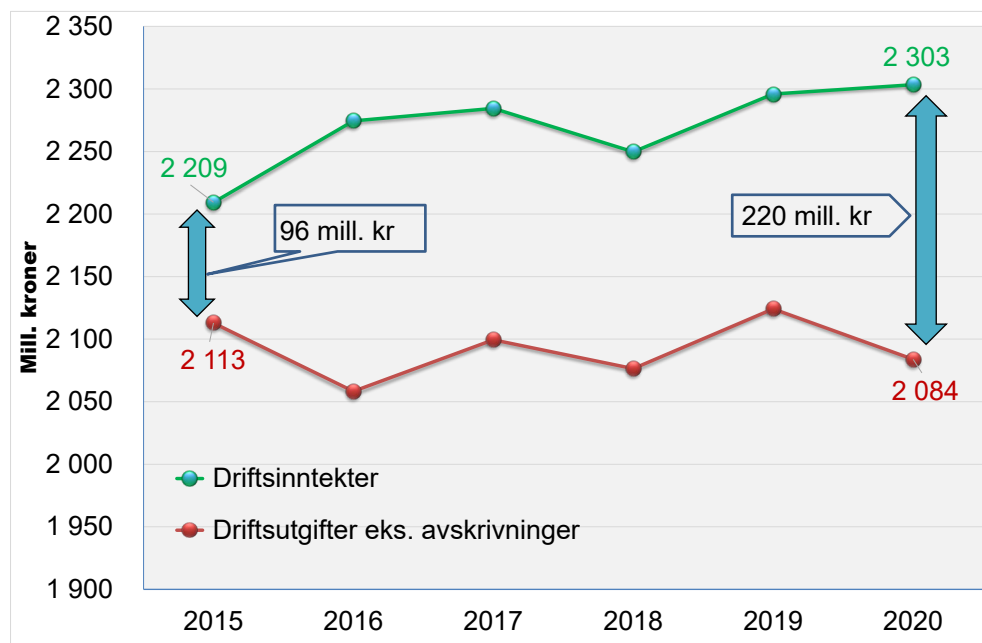
Økonomiske nøkkeltall viser at Rana kommune i 2020 står seg godt i forhold til snittet i sammenligningsgruppene, med godt driftsresultat, gode reserver (fond) og god likviditet. Lånegjelda er lavere i forhold til KG 9 og KG 10, men høyere enn handlingsregel for økonomisk bærekraft, samtidig som lånegjelda øker. Rana kommune har høyere inntekter til disposisjon enn sammenlignbare kommuner, men har også relativt høye brutto driftsutgifter. Nøkkeltallene viser oppsummert en sunn økonomisk status, selv om langsiktig gjeld beveger seg oppover.

Kommunens økonomiske status kan stikkordsmessig framstilles slik:

- Kommunen har i 2020 et godt brutto driftsresultat. Dette skyldes god økonomisk styring på drifta, lavere lønnsoppgjør og flere tilleggsbevilgninger mot slutten av året. Driftsinntektene har i perioden 2015 - 2020 økt mer enn driftsutgiftene, noe som viser at handlingsrommet har økt og at kommunen har tilstrekkelige midler til å dekke finansielle kostnader, samt bygge opp reserver på fond.
- Det er viktig med et stabilt netto driftsresultat (NDR) som over tid kan bidra med egenkapital til investeringer, styrke likviditeten og være økonomisk buffer i møtet med framtidige utfordringer. Teknisk beregningsutvalg (TBU) anbefaler et NDR på 1,75 prosent, mens Rana kommune har et mål om 3,0 prosent i handlingsregelen for økonomisk bærekraft. Rana har i hele perioden 2015 - 2020 hatt et tilfredsstillende NDR og lå i 2020 på hele 6,7 prosent, noe som var langt høyere enn sammenligningsgruppene.
- Rana kommune har hatt et høyt investeringsnivå de siste årene. Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter har økt fra 68,5 prosent i 2015 til 85,6 prosent i 2020, som er over måltallet i kommunens bærekraftmodell på 75 prosent. Dette vises også ved at netto avdrag i prosent av brutto driftsinntekter har økt de siste årene. Kommunen bør moderere investeringsnivået fremover, samt øke egenfinansiering av investeringene for å begrense låneopptaket. Høy lånegjeld presser driftsrammene til tjenesteproduksjon, og gir økt sårbarhet overfor renteøkninger.
- Ved utgangen av 2020 har Rana en god soliditet. Kortsiktig og langsiktig likviditet er bedre enn anbefalt nivå, arbeidskapitalen har økt og er på et tilstrekkelig nivå, samtidig er disposisjonsfondet høyere enn anbefalt nivå. Det har samlet sett vært en god oppbygging av fond i perioden 2015 - 2020. Den samlede fondsbeholdningen i Rana vurderes som god, sammenlignet med andre kommuner, samt sett i forhold til måltall for økonomisk bærekraft. Positive driftsresultat og innbetalinger fra Terrasaken har gitt stor tilførsel til disposisjonsfondet som nå er på 22,0 prosent av driftsinntektene.

Inntekts- og utgifts utvikling

Figur 1. Driftsinntekter og driftsutgifter eks. avskrivninger i 2020 kroner

(Mill. kroner)	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Driftsinntekter	2 209	2 275	2 284	2 250	2 296	2 303
Driftsutgifter eks. avskrivninger	2 113	2 058	2 099	2 076	2 124	2 084
Differanse	96	216	185	173	172	220

Grafen illustrerer utviklingen i driftsinntekter og driftsutgifter som nominelle størrelser. Beløpene er eksklusive avskrivninger og motpost avskrivninger samt inklusive utlån drift, da dette er størrelser som ikke har betydning for resultatbegrepene i en kommune. Forholdet mellom inntekter og utgifter skal være slik at driftsinntektene skal være store nok til å dekke netto renter og avdrag.

Det er en sentral forutsetning at det er balanse mellom utgifts- og inntektsvekst i en kommune for å få en tilfredsstillende utvikling av økonomien. Så langt har Rana kommune evnet å drive i balanse og forbedret økonomien.

Hovedtall drift

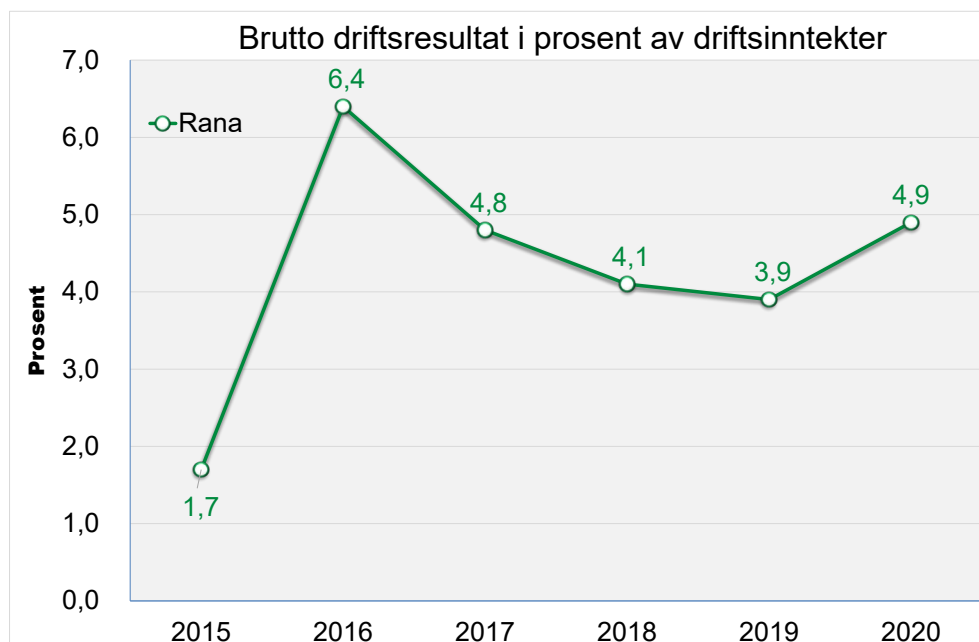
	Rana 2019	Rana 2020	Kostra gruppe 09	Kostra gruppe 10
Prioritet				
Brutto driftsinntekter i kroner per innbygger (B) *)	90 047	90 549	87 976	85 457
Brutto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter (B)	3,9 %	4,9 %	1,2 %	1,3 %
Brutto driftsutgifter i kroner per innbygger (B) *)	86 500	86 127	86 914	84 375
Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter (B)	18,0 %	22,0 %	10,3 %	10,4 %
Eiendomsskatt i prosent av brutto driftsinntekter (B)	3,9 %	3,5 %	2,5 %	3,3 %
Eiendomsskatt per innbygger (B)	3 466	3 155	2 184	2 854
Netto driftsutgifter i kroner per innbygger (B) *) **)	60 750	60 683	60 443	60 934
Økonomi				
Frie inntekter i kroner per innbygger (B) *) **)	58 150	59 892	57 145	57 266
Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter (B)	5,0 %	6,7 %	1,8 %	2,2 %
Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter (B)	79,9 %	85,7 %	104,8 %	101,6 %
Skatt på inntekt og formue (inkludert naturressursskatt) i prosent av brutto driftsinntekter (B)	30,7 %	30,3 %	31,8 %	32,5 %
Statlig rammeoverføring i prosent av brutto driftsinntekter (B)	33,0 %	35,4 %	33,2 %	33,7 %

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

**) Tallene er justert for ulikt utgiftsbehov

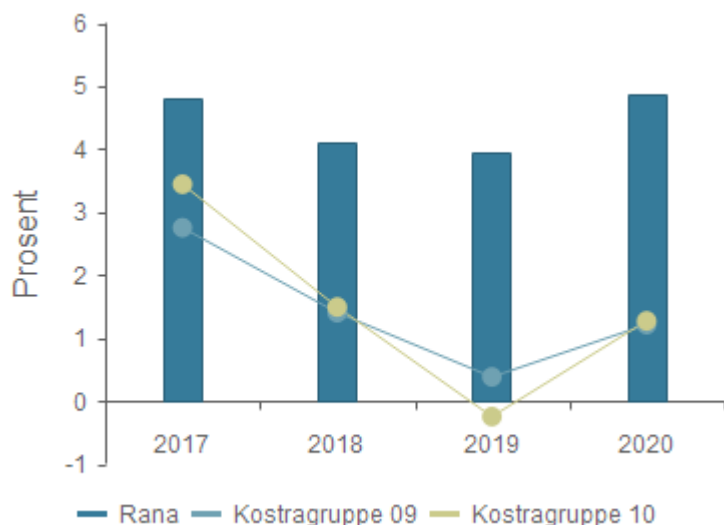
Brutto driftsresultat

Figur 2. Brutto driftsresultat Rana kommune konsern

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Rana i 1000 kroner	34 068	134 392	104 639	91 159	91 406	115 345

Figur 3. Brutto driftsresultat Rana, KG 9 og KG 10

	2017	2018	2019	2020
Rana	4,8 %	4,1 %	3,9 %	4,9 %
Kostragruppe 09	2,8 %	1,4 %	0,4 %	1,2 %
Kostragruppe 10	3,4 %	1,5 %	-0,3 %	1,3 %

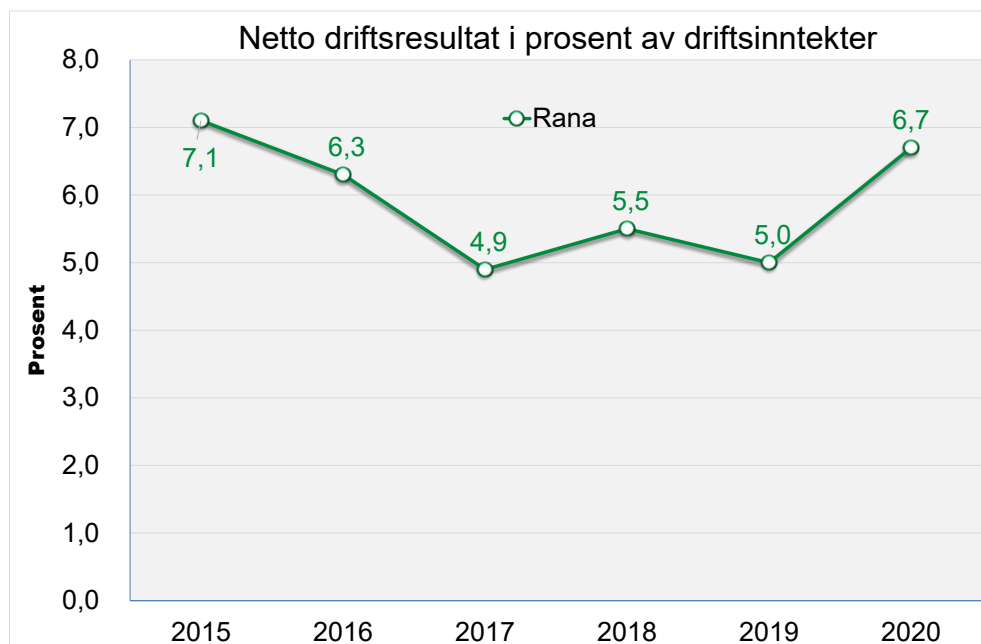
Over fremgår brutto driftsresultat (BDR) av ordinær virksomhet inkludert avskrivninger. Resultatet uttrykker kommunens evne til å betjene sin gjeld, finansiere investeringer og avsette midler til fond.

De fire siste årene har brutto driftsresultat i Rana vært 4,43 prosent i gjennomsnitt. Mens tilsvarende tall for KG 9 og KG 10 har vært henholdsvis 1,45 prosent og 1,48 prosent. Positivt resultatet i tjenesteproduksjonen sammen med høye skatteinntekter har dratt opp snittet de senere år. Med økende investeringer og gjeld, er det nødvendig med et driftsopplegg som sikrer et tilfredsstillende nivå på BDR. Kontroll på økonomien er å ha kontroll på drifta.

Netto driftsresultat

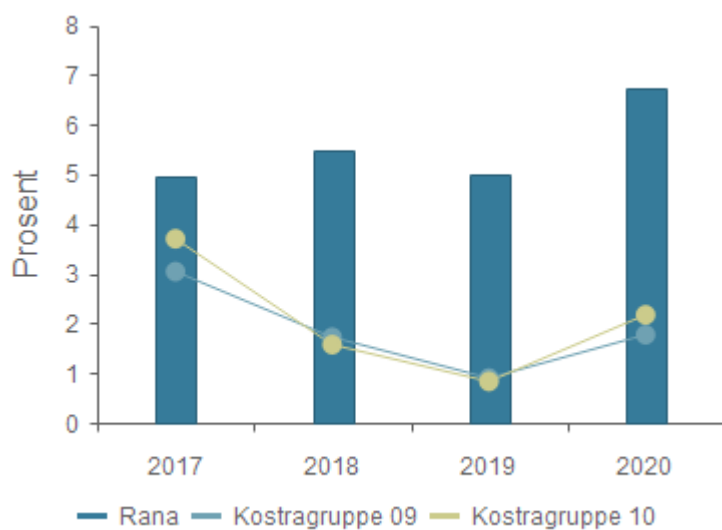
Netto driftsresultat (NDR) er definert som kommunens økonomiske handlefrihet og er det overskuddet som er disponibelt til investeringer og avsetninger. Figuren under viser kommunens handlefrihet eller netto driftsresultat i prosent av sum driftsinntekter i Rana sammenlignet med gjennomsnittet i KG 13.

Figur 4. Netto driftsresultat Rana kommune konsern

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Rana i 1000 kroner	143 192	132 449	107 398	121 626	115 477	158 885

Figur 5. Netto driftsresultat Rana, KG 9 og KG 10

	2017	2018	2019	2020
Rana	4,9 %	5,5 %	5,0 %	6,7 %
Kostragruppe 09	3,0 %	1,7 %	0,9 %	1,8 %
Kostragruppe 10	3,7 %	1,6 %	0,8 %	2,2 %

Netto driftsresultat (NDR) viser resultatet etter at renter, avdrag og utlån er belastet regnskapet. Kommunene har de siste årene hatt fokus på å etablere en større grad av handlefrihet. Den viktigste indikatoren på handlingsrommet i kommunal økonomi, er netto driftsresultat som angir overskuddet som er disponibelt som egenkapital til investeringer og avsetninger.

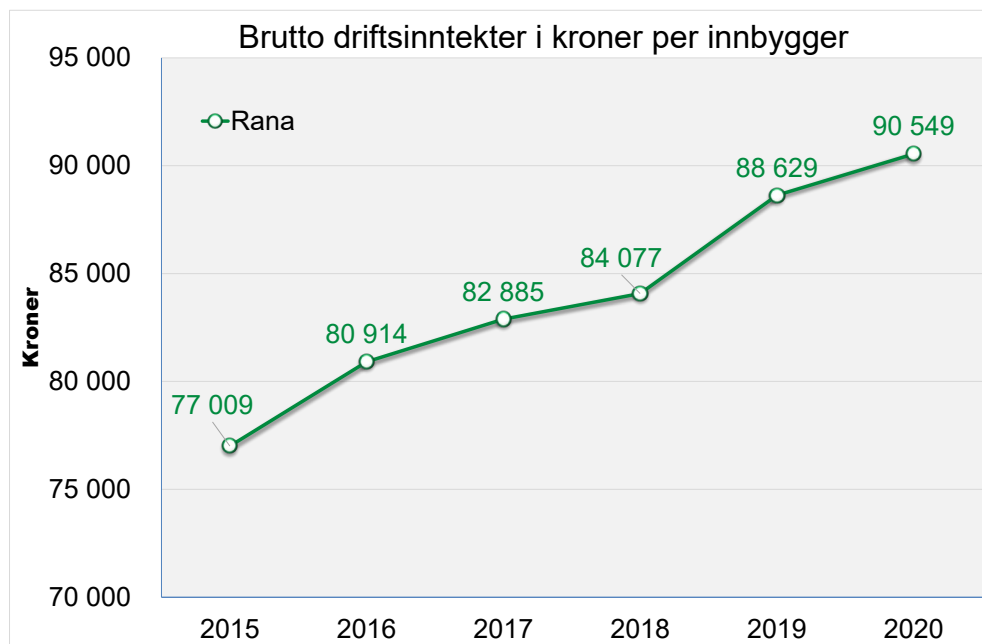
Rana kommune har hatt en målsetning om NDR på 3,0 prosent, som tilsvarer ca. 71 mill. kr basert på konsernregnskap 2020. Regnskap for 2020 viser et NDR på 158,9 mill. kr tilsvarende 6,7 prosent av driftsinntektene.

De siste fire årene er NDR for Rana kommune høyere enn i sammenligningsgruppene. Rana kommune har en snitt på 5,53 prosent, mens KG 9 og KG 10 har et gjennomsnitt på henholdsvis 1,85 prosent og 2,08 prosent.

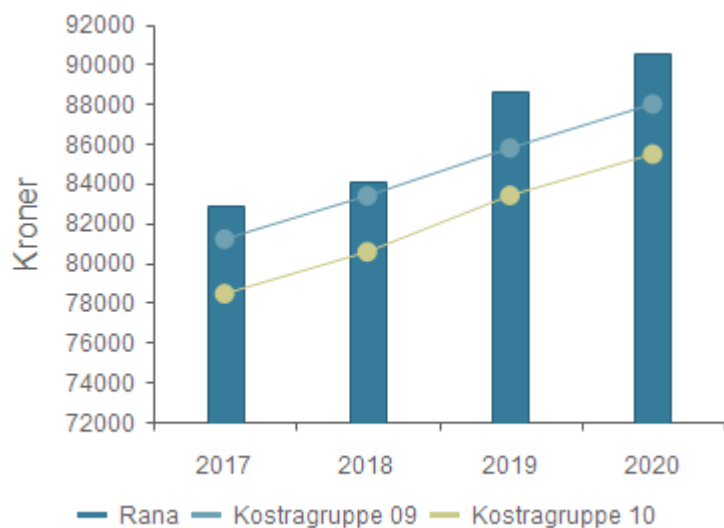
Brutto driftsinntekter

Brutto driftsinntekter er de samlede kommunale driftsinntektene, og inkluderer alt fra skatteinntekter og rammetilskudd til alle slags salgs- og leieinntekter.

Figur 6. Brutto driftsinntekter i kroner per innbygger Rana kommune konsern

Figur 7. Brutto driftsinntekter i kroner per innbygger Rana, KG 9 og KG 10

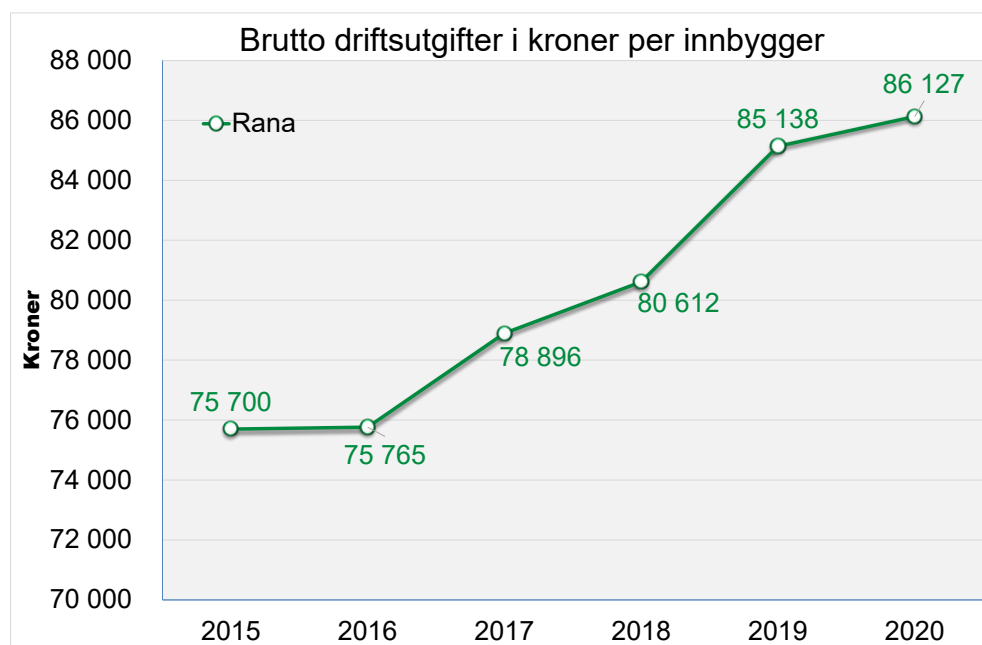
	2017	2018	2019	2020
Rana	82 885	84 077	88 629	90 549
Kostragruppe 09	81 188	83 360	85 763	87 976
Kostragruppe 10	78 435	80 542	83 382	85 457

De siste fire årene har Rana hatt høyere brutto driftsinntekter enn sammenligningsgruppene. Rana kommune har i snitt 86 535 kroner per innbygger, mens KG 9 og KG 10 har i gjennomsnitt henholdsvis 84 572 kroner per innbygger og 81 954 kroner per innbygger.

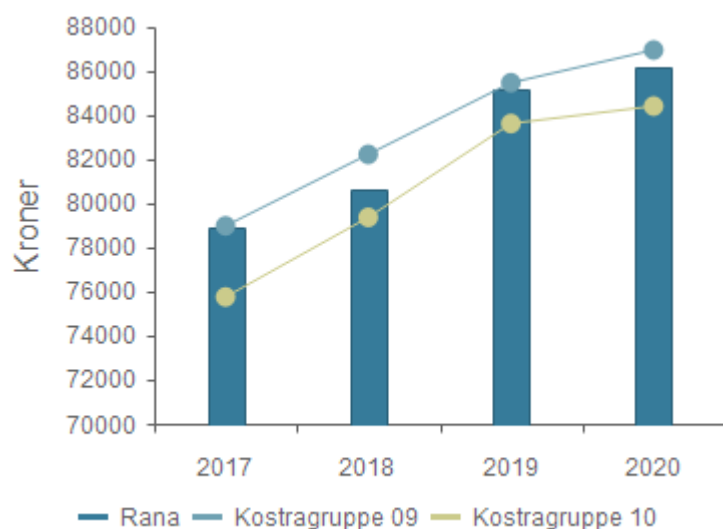
Brutto driftsutgifter

Brutto driftsutgifter per innbygger i kommunen viser enhetskostnaden ved den totale kommunale virksomhet og kan være en produktivitetsindikator.

Figur 8. Brutto driftsutgifter Rana kommune konsern

Figur 9. Brutto driftsutgifter Rana, KG 9 og KG 10

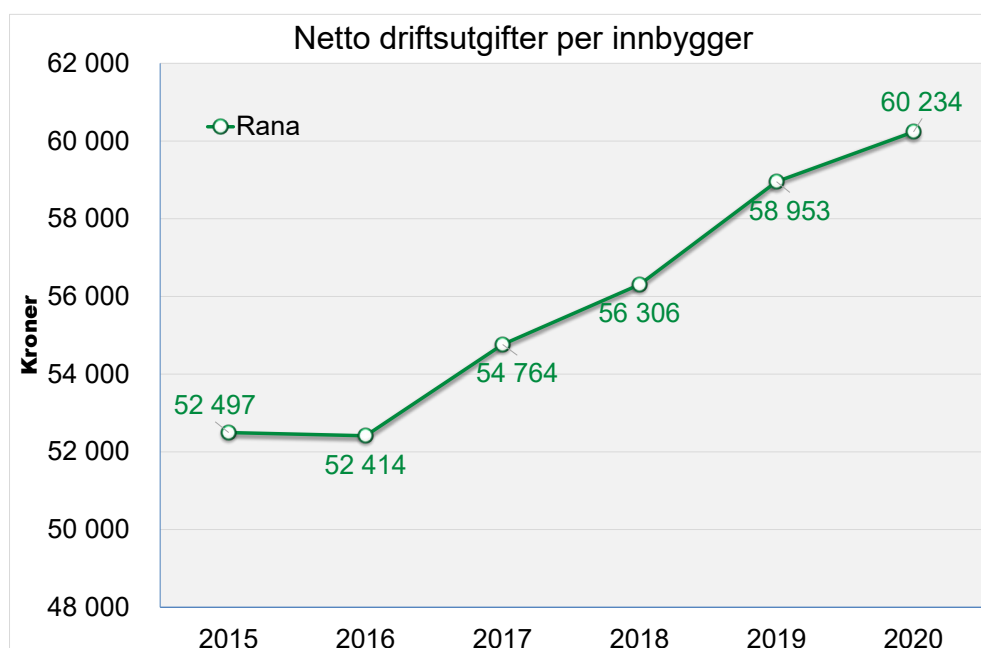
	2017	2018	2019	2020
Rana	78 896	80 612	85 138	86 127
Kostragruppe 09	78 954	82 191	85 434	86 914
Kostragruppe 10	75 739	79 340	83 587	84 375

De siste fire årene har Rana hatt lavere brutto driftsutgifter enn KG 9, men samtidig høyere enn KG 10. Rana kommune har i snitt 82 693 kroner per innbygger, mens KG 9 og KG 10 har i gjennomsnitt henholdsvis 83 373 kroner per innbygger og 80 760 kroner per innbygger.

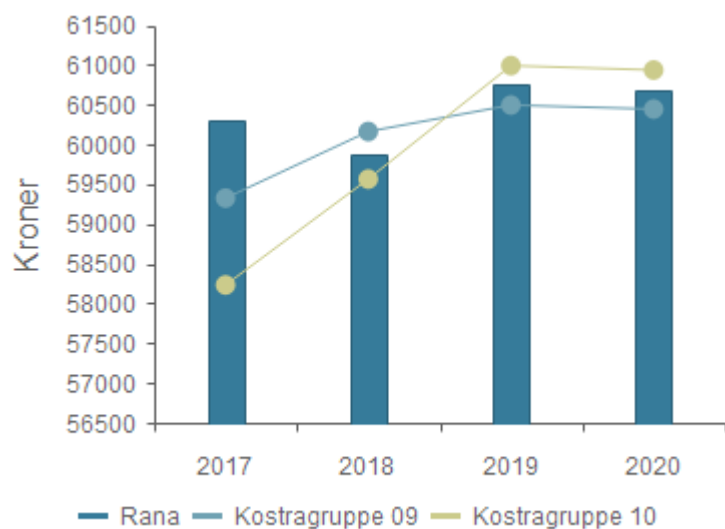
Netto driftsutgifter

Netto driftsutgifter viser driftsutgiftene inkludert avskrivninger etter at driftsinntektene, som bl.a inneholder øremerkede tilskudd fra staten og andre direkte inntekter, er trukket fra. De resterende utgiftene må dekkes av de frie inntektene som skatteinntekter, rammeoverføringer fra staten mv.

Figur 10. Netto driftsutgifter Rana kommune konsern

Figur 11. Netto driftsutgifter Rana, KG 9 og KG 10 *) **)

	2017	2018	2019	2020
Rana	60 300	59 879	60 750	60 683
Kostragruppe 09	59 324	60 161	60 494	60 443
Kostragruppe 10	58 232	59 563	60 990	60 934

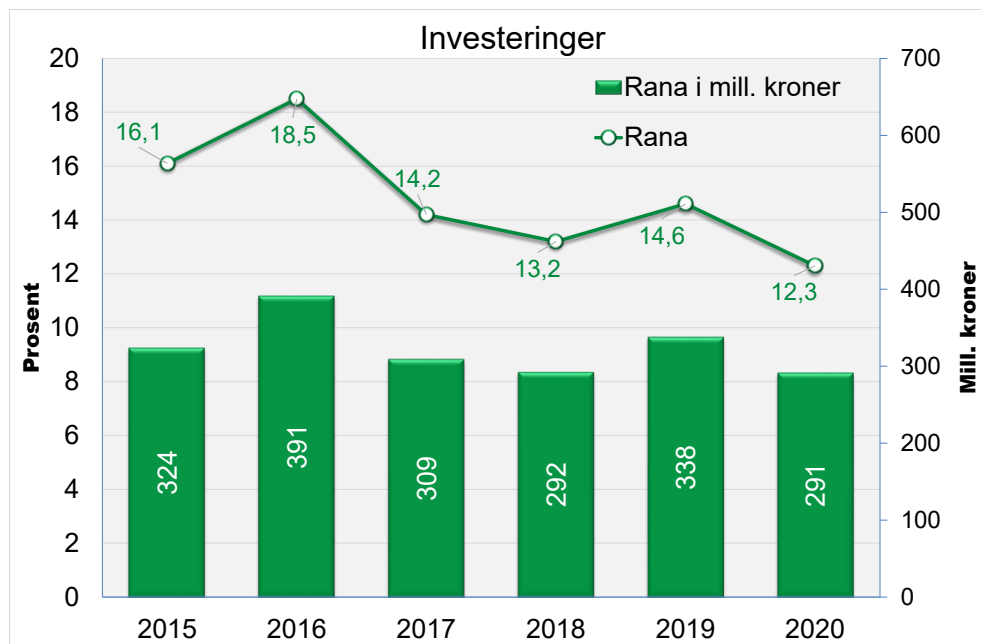
*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

**) Graf er justert med utgiftsbehov

Når netto driftsutgifter justeres for utgiftsbehov og inflasjonsjusteres med endelig deflator, har Rana kommune hatt høyere netto driftsutgifter enn sammenligningsgruppene de siste fire årene. Rana kommune har i snitt 60 403 kroner per innbygger, mens KG 9 og KG 10 har i gjennomsnitt henholdsvis 60 106 kroner per innbygger og 59 930 kroner per innbygger.

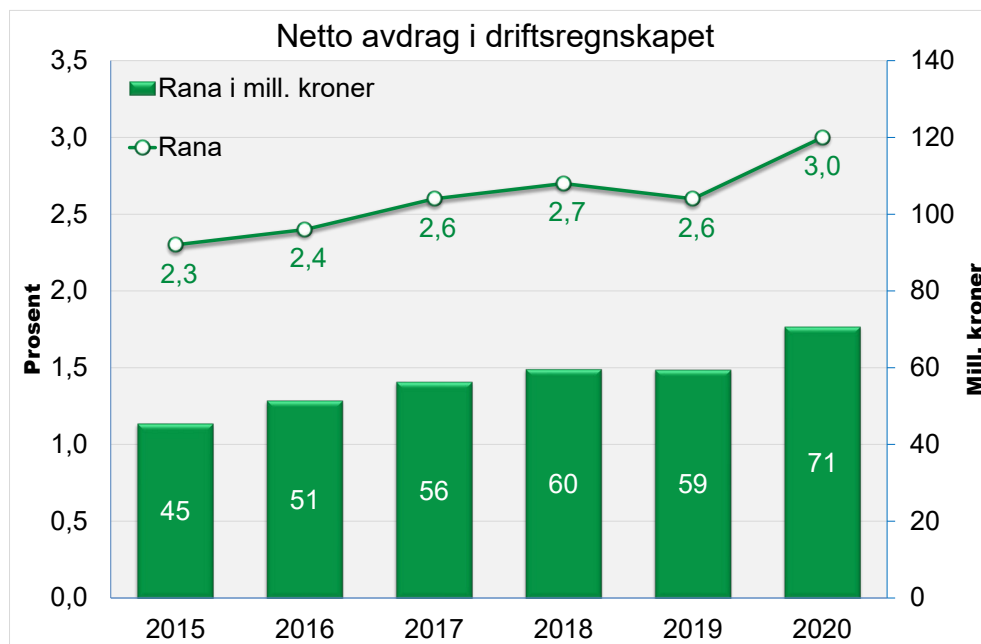
Investeringer

Figur 12. Investeringer i prosent av driftsinntekter og i mill. kroner Rana kommune konsern

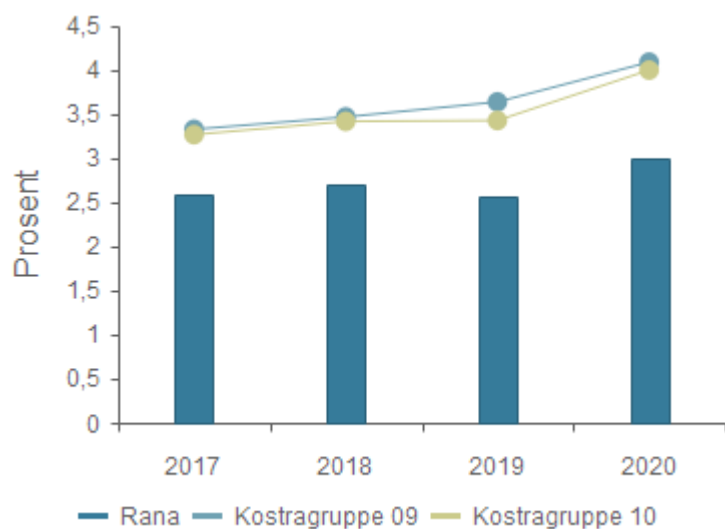

Grafen viser investeringsvolumet hvert år i Rana kommune i faktiske kroner og i prosent av sum driftsinntekter. Vi ser at kommunen har investert betydelig de siste fem årene. I perioden 2016 til 2020 har det til sammen blitt investert for 1 621 mill. kr eller gjennomsnittlig 324 mill. kr hvert år. Av dette er ca. 490 mill. kr selvfinansierende prosjekter (VA, omsorgsboliger og bofellesskap), i gjennomsnitt 98 mill. kr per år.

Figur 13. Netto avdrag i driftsregnskapet i prosent av brutto driftsinntekter og i mill. kroner Rana kommune konsern

Figur 14. Netto avdrag i driftsregnskapet i prosent av brutto driftsinntekter Rana, KG 9 og KG 10

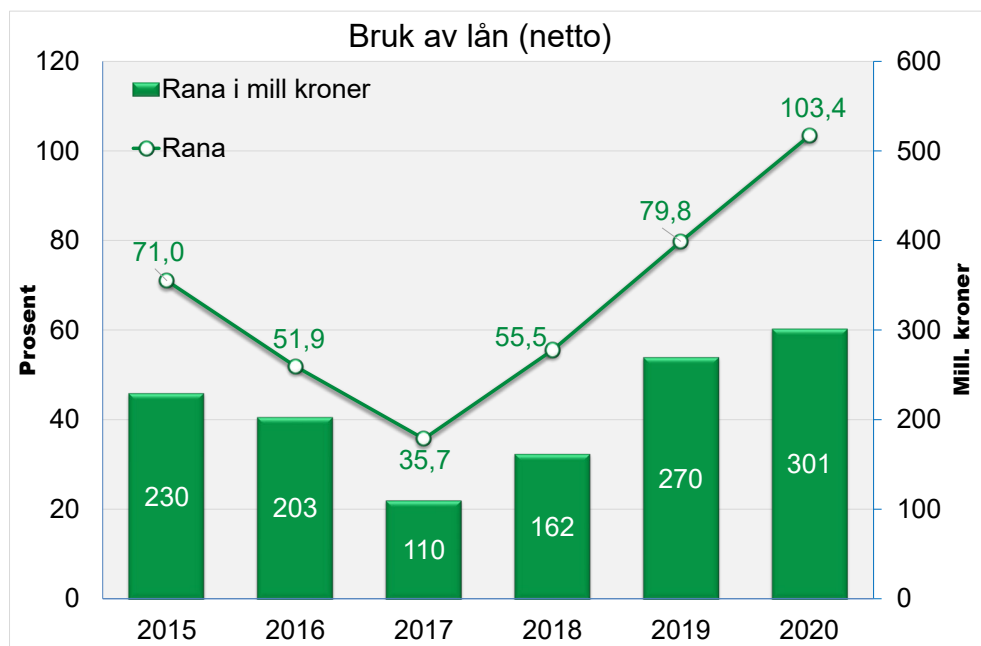

	2017	2018	2019	2020
Rana	2,6 %	2,7 %	2,6 %	3,0 %
Kostragruppe 09	3,3 %	3,5 %	3,6 %	4,1 %
Kostragruppe 10	3,3 %	3,4 %	3,4 %	4,0 %

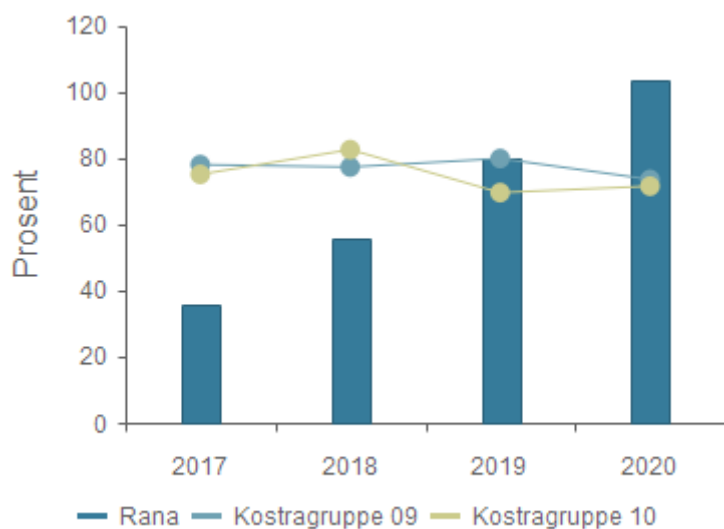
De siste fire årene har Rana hatt lavere utgifter til netto avdrag i driftsregnskapet i prosent av brutto driftsinntekter, enn sammenligningsgruppene. Rana kommune har i snitt 2,7 prosent, mens KG 9 og KG 10 har i gjennomsnitt henholdsvis 3,6 prosent og 3,5 prosent.

Finansiering av investeringer

Figur 15. Bruk av lån i prosent av brutto investeringsutgifter, Rana kommune konsern

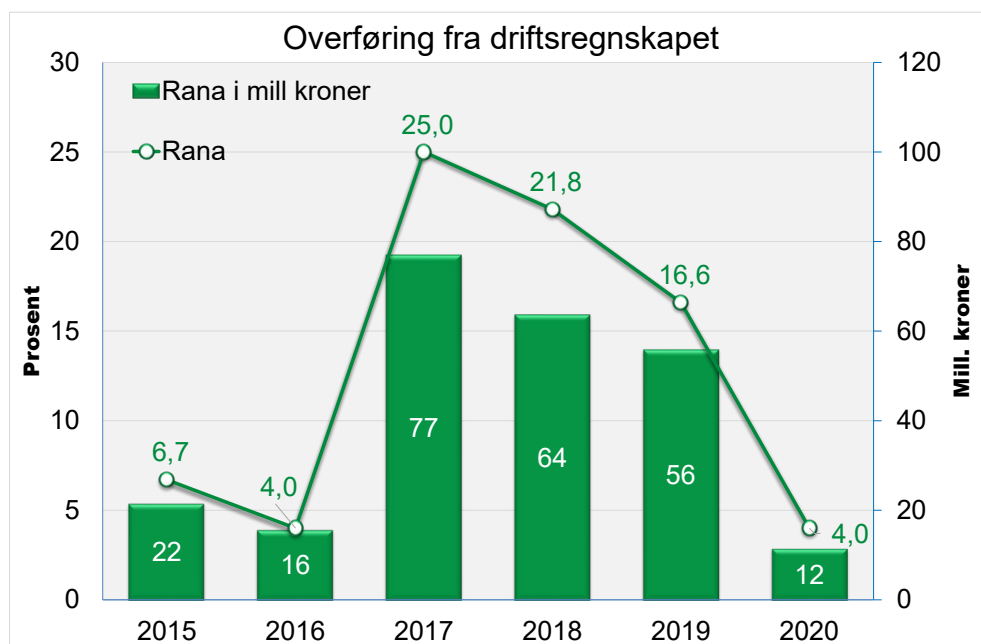
Figur 16. Bruk av lån i prosent av brutto investeringsutgifter, Rana, KG 9 og KG 10

	2017	2018	2019	2020
Rana	35,7 %	55,5 %	79,9 %	103,4 %
Kostragruppe 09	77,9 %	77,2 %	79,7 %	73,4 %
Kostragruppe 10	75,0 %	82,4 %	69,4 %	71,4 %

De siste fire årene har Rana i snitt hatt lavere andel bruk av lån i prosent av investeringsutgifter enn sammenligningsgruppene. Rana kommune har i snitt 68,6 prosent, mens KG 9 og KG 10 har i gjennomsnitt henholdsvis 77,1 prosent og 74,6 prosent.

Figur 17. Overføring fra driftsregnskapet, Rana kommune konsern

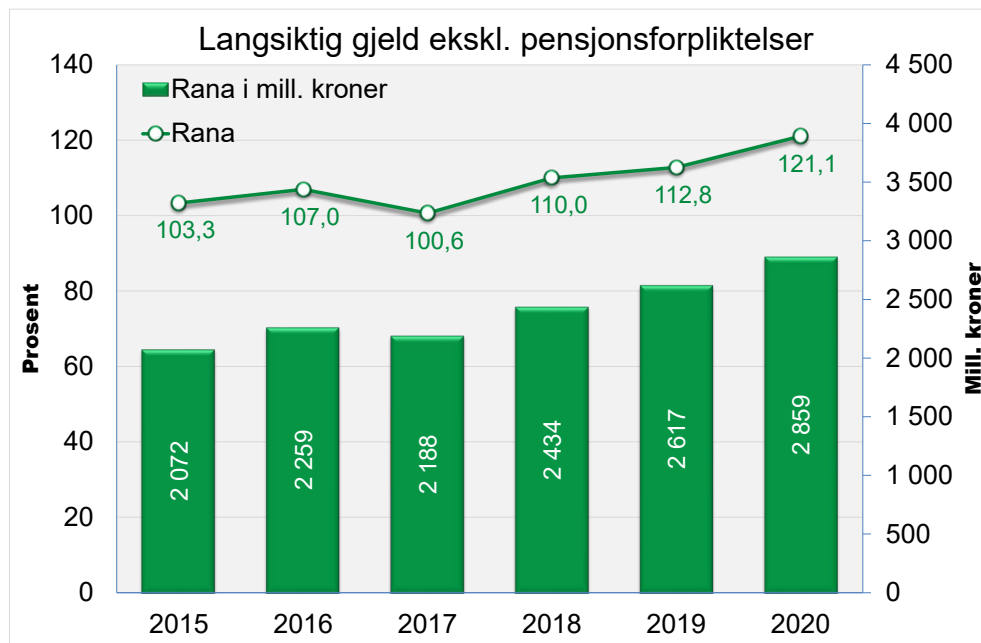
	2017	2018	2019	2020
Rana	25,0 %	21,8 %	16,6 %	4,0 %
Kostragruppe 09				4,5 %
Kostragruppe 10				5,0 %

I 2020 hadde Rana kommune en lavere egenfinansiering av investeringer i form av overføringer fra driftsregnskapet. Andel overføring i prosent av brutto investeringsutgifter og i mill. kroner, er vesentlig redusert av Rana kommune i perioden.

Gjeld og gjeldsbelastning

Investeringsnivået og opptak av lån må innrettes slik at lånegjelden ikke er større enn at utgifter til renter og avdrag kan dekkes gjennom løpende inntekter. Det er derfor viktig å ha kontroll på utviklingen av gjeldsnivået. En økning i lånegjelden indikerer at kommunen må bruke en større andel av inntektene til å dekke renter og avdrag. Det historisk lave rentenivået de siste årene har bidratt til at kommunen har unngått at renter og avdrag har spist en større andel av inntektene. På lengre sikt med et normalt rentenivå vil økt lånegjeld få betydning for rammene til tjeneste-produksjonen.

Figur 18. Langsiktig gjeld ekskl. pensjonsforpliktelser i prosent av driftsinntekter og mill. kroner, Rana kommune konsern

	2017	2018	2019	2020
Rana	100,7 %	110,0 %	112,8 %	121,1 %
Kostragruppe 09				132,8 %
Kostragruppe 10				122,3 %

Rana kommunes langsiktige gjeld eksklusive pensjonsforpliktelser var i 2020 lavere enn i sammenligningsgruppene. langsiktig gjeld eksklusive pensjonsforpliktelser i prosent av brutto driftsinntekter var 121,1 prosent i Rana, og henholdsvis 132,8 prosent i KG 9 og 122,3 prosent i KG 10.

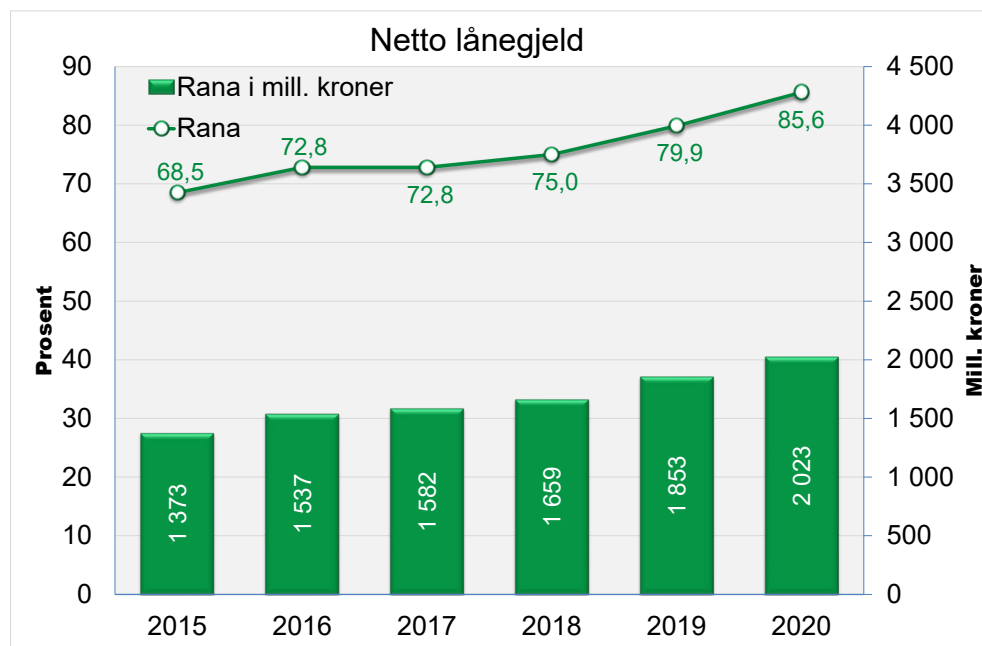
Fra 2015 til 2020 har langsiktig gjeld eksklusive pensjonsforpliktelser i Rana kommune økt med 787,0 mill. kr som tilsvarer en økning på 38 prosent og er i hele perioden høyere enn brutto driftsinntektene.

Investeringsnivået og opptak av lån må innrettes slik at lånegjelda ikke er større enn at utgifter til renter og avdrag kan dekkes gjennom løpende inntekter. Det er derfor viktig å ha kontroll på utviklingen av gjeldsnivået. En økning i lånegjelda indikerer at kommunen må bruke en større andel av inntektene til å dekke renter og avdrag. Det historisk lave rentenivået de siste årene har bidratt til at kommunen har unngått at renter og avdrag har spist en større andel av inntektene. På lengre sikt med et normalt rentenivå vil økt lånegjeld få betydning for rammene til tjenesteproduksjon.

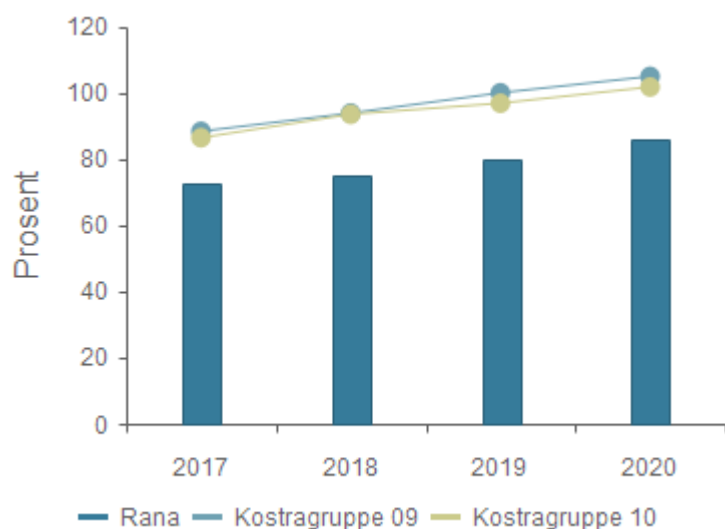
Netto lånegjeld

Netto lånegjeld er definert som langsiktig gjeld (eksklusive pensjonsforpliktelser) fratrasket totale utlån og ubrukte lånemidler. Indikatoren viser netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter i Rana kommune sammenlignet med KOSTRA gruppe 9 og 10.

Figur 19. Netto lånegjeld i prosent av driftsinntekter og mill. kroner, Rana kommune konsern

Figur 20. Netto lånegjeld i prosent av driftsinntekter, Rana, KG 9 og KG 10

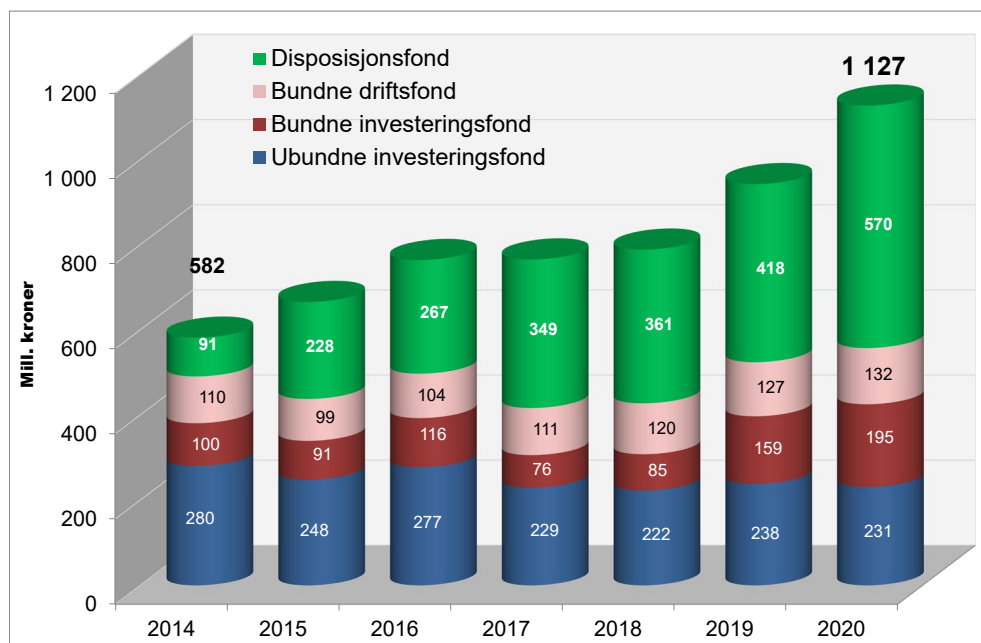

	2017	2018	2019	2020
Rana	72,8 %	75,0 %	79,9 %	85,7 %
Kostragruppe 09	88,2 %	93,7 %	99,9 %	104,8 %
Kostragruppe 10	86,3 %	93,4 %	96,7 %	101,6 %

Netto lånegjeld i Rana kommune var ved utgangen av 2020 2 022,9 mill. kr mot 1 853,5 mill. kr i 2019 og utgjorde 85,6 prosent av brutto driftsinntekter i 2020, mot 79,9 prosent i 2019. Netto lånegjeld er høyere enn måltall på 75 prosent for økonomisk bærekraft.

De siste fire årene har netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter vært lavere i Rana enn i sammenligningsgruppene. Rana kommune har i snitt 78,4 prosent, mens KG 9 og KG 10 har i gjennomsnitt henholdsvis 96,7 prosent og 94,5 prosent.

Figur 21. *Sammensetning av fond, Rana kommune*

Kommunens totale fondsbeholdning økte fra 942,7 mill. kr i 2019 til 1 127,3 mill. kr i 2020, en økning på 184,5 mill. kr målt i 2020 kroner. Disposisjonsfondet og bundne investeringsfond økte mest, med henholdsvis 151,2 mill. kr (36 prosent) og 35,5 mill. kr (22 prosent).

Diagrammet viser fondsbeholdningen i millioner kroner. Det har vært en kraftig oppbygging av disposisjonsfondet etter 2008 hvor det ble helt tømt. Økningen i 2015 er i hovedsak en følge av Terra-oppgjøret. Ellers har, foruten terrainbetalinger, positive netto driftsresultat og budsjetterte avsetninger bidratt til fondsoppbyggingen. Pr 31.12.2020 utgjør disposisjonsfondet 50,57 prosent av kommunens samlede fondsbeholdning og 24,7 prosent av brutto driftsinntekter. Måltallet i handlingsregel for bærekraft på disposisjonsfond på 8 prosent er oppfylt i 2020.

Vedtatt disponering av 450 mill. kr til flyplass, vil tappe disposisjonsfondet. I en periode fremover vil det dermed være behov for å bygge opp fondet, noe som gjør at kommunen ikke har rom for å bidra med egenkapital til investeringer. Dette vil i en periode øke gjeldsgraden.

Utvalgte finansielle nøkkeltall

Utvalgte finansielle nøkkeltall	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Likviditetsgrad 1	2,4	3,2	2,6	3,3	4,0	4,7
Likviditetsgrad 2	1,9	2,6	2,1	2,7	3,2	4,1
Gjeldsgrad	1,8	1,7	1,3	1,2	1,3	1,2
Egenkapitalprosent	18,2 %	19,8 %	22,8 %	25,6 %	25,1 %	27,5 %
Netto finans og avdrag i prosent av brutto driftsinntekter	-2,6 %	3,2 %	3,3 %	2,3 %	2,6 %	2,8 %
Renter og avdragsutgifter i prosent av brutto driftsinntekter	5,2 %	5,0 %	5,2 %	5,1 %	5,0 %	4,9 %

Likviditet

Forholdet mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld benevnes ved likviditetsgrader, og sier noe om evnen til å dekke betalingsforpliktelsene etter hvert som disse forfaller.

Likviditetsgrad 1 (langsiktig likviditet) forteller om forholdet mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld. Likviditetsgrad 1 har økt fra 4,0 i 2019 til 4,7 i 2020. Det gjøres oppmerksom på at omløpsmidlene er korrigert for balanseført premieavvik som ikke er likvide midler.

Likviditetsgrad 2 (kortsiktig likviditet) forteller om forholdet mellom de mest likvide midlene og kortsiktig gjeld. De mest likvide omløpsmidlene er bankinnskudd, kontanter og lignende. Likviditetsgrad 2 har økt fra 3,2 i 2019 til 4,1 i 2020.

Soliditet (gjeldsgrad og egenkapitalprosent)

Soliditet angir evnen til å tåle tap. Gjeldsgraden og egenkapitalprosenten gir informasjon om dette. Egenkapitalprosent sier noe om hvor stor andel av kommunens eiendeler som er finansiert med egenkapital. Ved utgangen av 2020 var 27,5 prosent av eiendelene finansiert med egenkapital, mot 25,1 prosent i 2019.

Gjeldsgraden viser forholdet mellom gjeld og egenkapital. En gjeldsgrad på 1 vil si at kommunen har like stor gjeld som egenkapital. Jo mindre dette forholdstallet er, jo mer solid er kommunen. Gjeldsgraden korrigert for pensjonsforpliktelser var i 2020 1,2 mot 1,3 i 2019.

Netto finans- og avdrag i prosent av brutto driftsinntekter

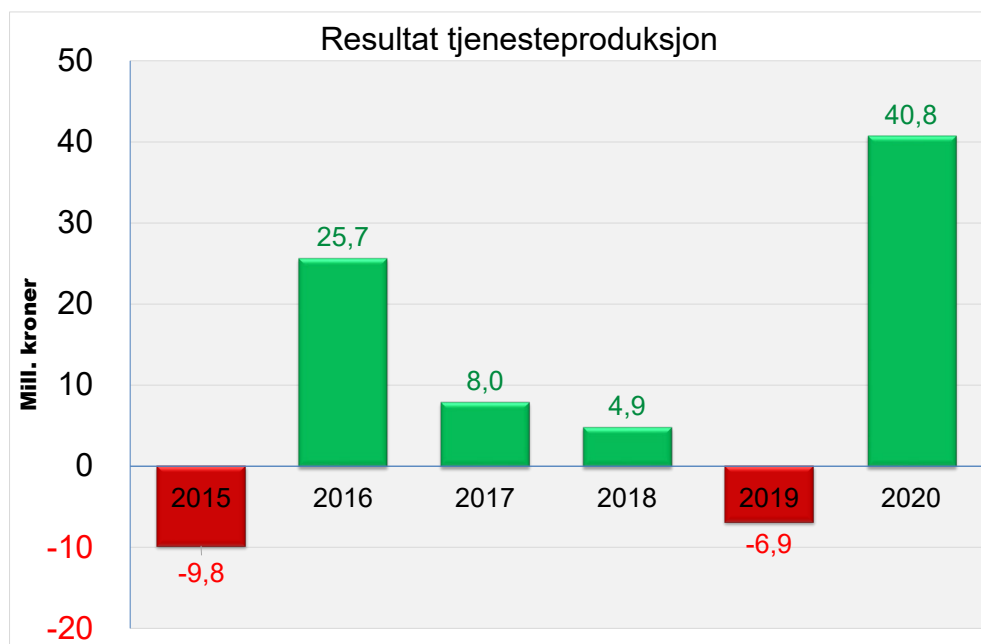
Netto finans- og avdrag i prosent av brutto driftsinntekter, viser hvor stor andel av brutto driftsinntekter som er bundet opp i tilbakebetaling av lån. Netto finans- og avdrag sin andel av driftsinntekter, var i 2020 2,8 prosent mot 2,6 prosent i 2019.

Utbytte og eieruttak omfattes også av definisjonen. Terraoppgjøret forklarer netto inntekt på finans og avdrag i 2015. Det er derfor også anbefalt å følge utvikling av renter og avdrag i prosent av brutto driftsinntekter.

Renter og avdragsutgifter i prosent av brutto driftsinntekter

Rente- og avdragsutgifter i prosent av brutto driftsinntekter var 4,9 prosent i 2020 mot 5,0 prosent i 2019.

Økonomistyring

Som nevnt innledningsvis under inntekts- og utgifts-utvikling, har Rana kommune hatt en tilfredsstillende balanse mellom utgifts- og inntektsveksten. Kommunen har klart å tilpasse utgiftene til inntektsgrunnlaget. For å ha kontroll på utgiftsveksten, må kommunal drift styres i samsvar med de budsjettbetingelser som kommunestyret setter i årsbudsjett og økonomiplan.

Rana kommune har en langvarig praksis i å fordele budsjettene i form av sektorvis rammebudsjettering. De politiske prioriteringene skjer via rammer, og så er det opp til administrasjonen og de kommunale tjenesteleverandørene å forvalte de gitte ressurser ut fra kommunestyrets budsjettpremisser. Hvorvidt en lykkes, kan måles i form av budsjettavvik og tjenesteleveranse. Når det gjelder økonomisk måloppnåelse, har sektorene levert godt. De siste 10 år har avdelingene i gjennomsnitt et årlig positivt resultat på 6,2 mill. kr.

I perioden har det vært arbeidet kontinuerlig med å justere driftsnivået. Resultatet viser at det tar tid å iverksette driftsreduksjoner. Ressursbruken kommer tidvis i utakt med årsbudsjett-rammene. De siste årene har økende demografiske endringer økt utfordringen. I 2015 og 2019 leverte tjenesteproduksjonen negative resultat, mens det i 2016 og 2020 var svært gode resultater. Mindreforbruket i 2016 knyttes opp til helårs effekt av lavere driftsnivå fra starten av året kombinert med gevinster av nye omstillingstiltak. Nytt økonomireglement hvor over- og underskudd kan sees over år, kan også ha hatt betydning. I 2017 og 2018 er driftsmarginen noe lavere mens det i 2019 samlet sett driftes med underskudd, etterfulgt av et overskudd i 2020.

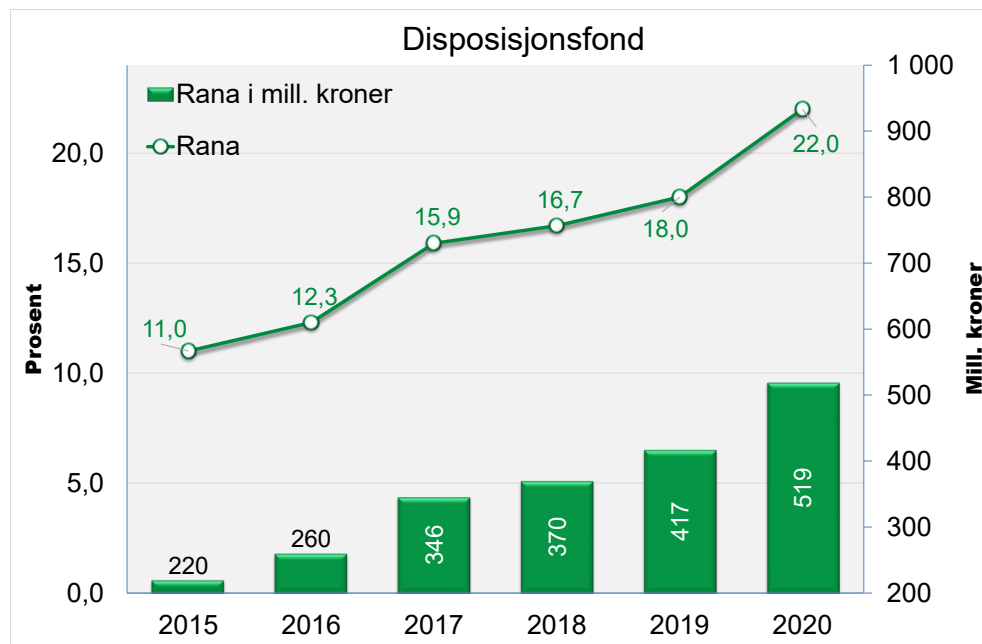
Økonomistyringen og budsjett disiplinen oppleves over tid som god. Organisasjonen leverer i forhold til omstillingskrav, samtidig som det er god kontroll og styring.

Soliditet

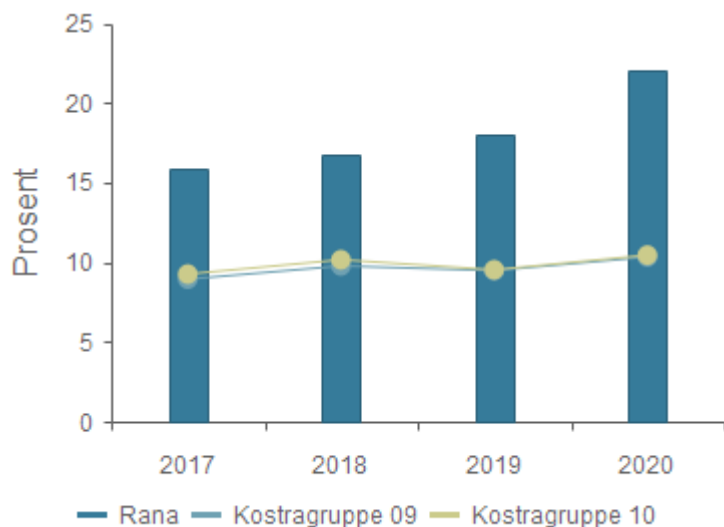
Disposisjonsfond

Disposisjonsfond omfatter midler som kan benyttes fritt til finansiering i driftsregnskapet, eller til å finansiere overføring til investeringsregnskapet.

Figur 22. Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter og mill. kroner, Rana kommune konsern

Figur 23. Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter, Rana, KG 9 og KG 10

	2017	2018	2019	2020
Rana	15,9 %	16,7 %	18,0 %	22,0 %
Kostragruppe 09	8,9 %	9,8 %	9,5 %	10,3 %
Kostragruppe 10	9,3 %	10,2 %	9,5 %	10,4 %

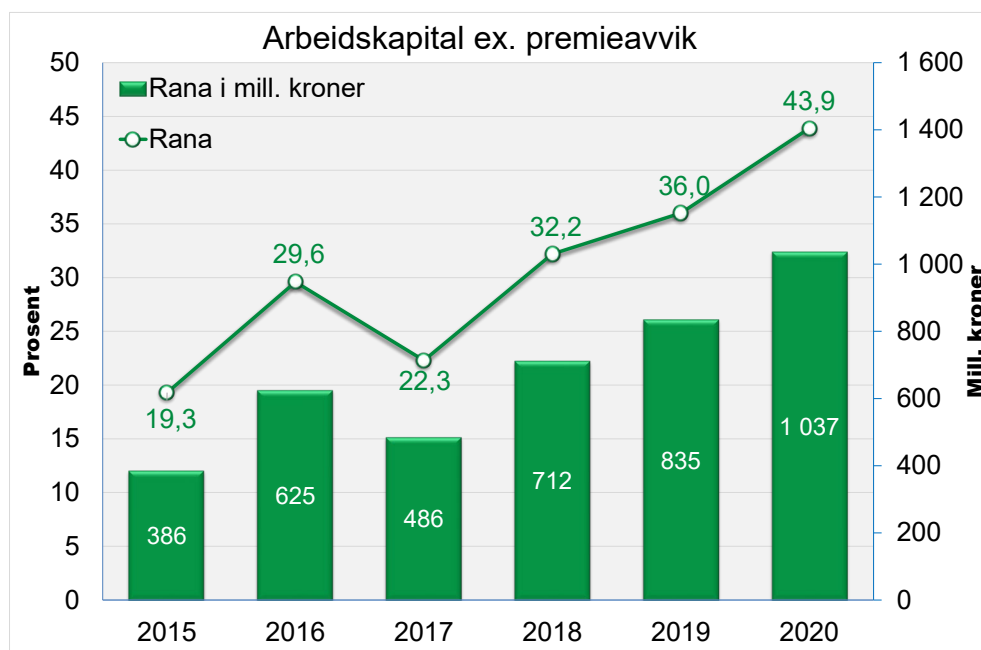
Rana kommune konsern hadde ved utgangen av 2020 et solid disposisjonsfond på 519 mill. kr, noe som utgjør 22 prosent av driftsinntektene, noe som er langt høyere enn i sammenligningsgruppene.

De siste fire årene har disposisjonsfondet i prosent av brutto driftsinntekter vært høyere enn i sammenligningsgruppene. Rana kommune har i snitt 18,2 prosent, mens KG 9 og KG 10 har i gjennomsnitt henholdsvis 9,6 prosent og 9,9 prosent.

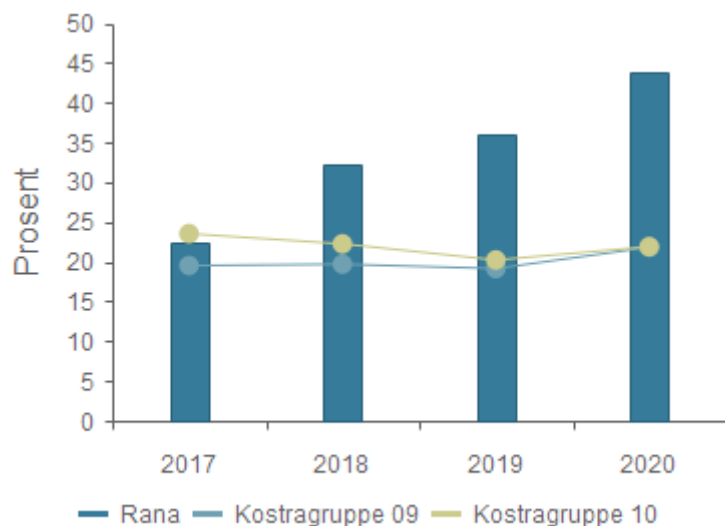
Arbeidskapital

Arbeidskapitalen er differansen mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld. Den uttrykker evnen til å betjene kortsiktig gjeld. Kommunens arbeidskapital økte med 201,6 mill. kr i 2020.

Figur 24. Arbeidskapital eksklusive premieavvik i prosent av brutto driftsinntekter og mill. kroner, Rana kommune konsern

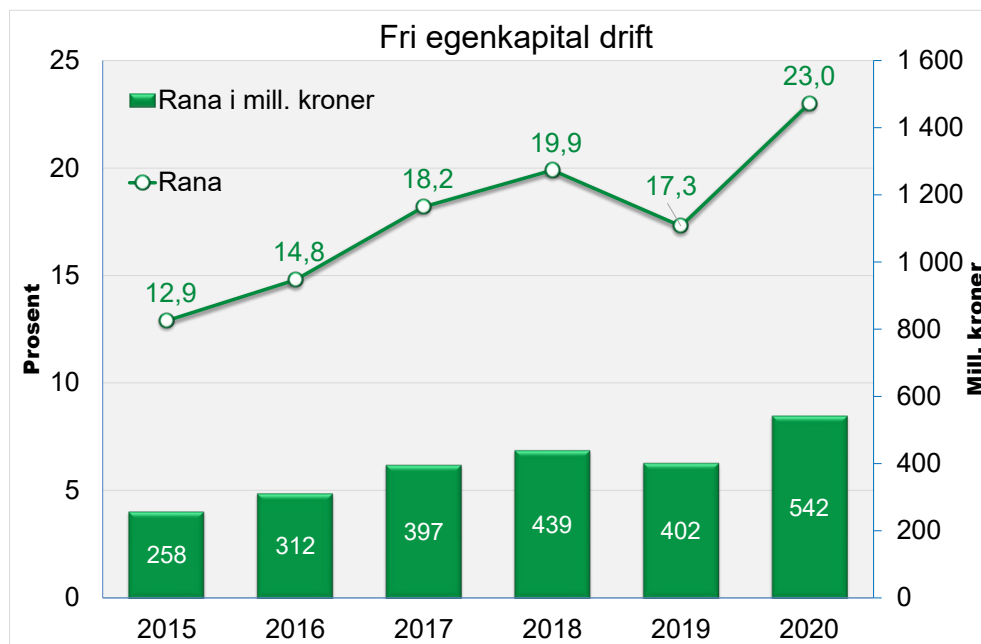
Figur 25. Arbeidskapital eksklusive premieavvik i prosent av brutto driftsinntekter, Rana, KG 9 og KG 10

	2017	2018	2019	2020
Rana	22,3 %	32,2 %	36,0 %	43,9 %
Kostragruppe 09	19,5 %	19,7 %	19,1 %	21,8 %
Kostragruppe 10	23,5 %	22,2 %	20,2 %	21,9 %

Rana kommune konsern hadde ved utgangen av 2020 en vesentlig høyere arbeidskapital korrigert for premieavvik, enn sammenligningsgruppene. De siste fire årene har arbeidskapitalen korrigert for premieavvik i prosent av brutto driftsinntektene vært høyere enn i sammenligningsgruppene. Rana kommune har i snitt 33,6 prosent, mens KG 9 og KG 10 har i gjennomsnitt henholdsvis 20,0 prosent og 22,0 prosent.

Figur 26. Fri egenkapital drift i prosent av brutto driftsinntekter og i mill. kroner, Rana kommune konsern

	2017	2018	2019	2020
Rana	18,2 %	19,9 %	17,3 %	23,0 %
Kostragruppe 09				10,3 %
Kostragruppe 10				10,4 %

Indikatoren viser fri egenkapital til driftsformål i prosent av driftsinntektene. Fri egenkapital drift angir differansen mellom midlene som står på disposisjonsfond og regnskapsmessig merforbruk.

Disposisjonsfond korrigert for regnskapsmessig merforbruk på under 5 prosent av driftsinntektene isolert sett, er en indikasjon på begrenset økonomisk handlefrihet. Korrigert disposisjonsfond på mellom 5 og 8 prosent av inntektene representerer moderat økonomisk handlefrihet, mens korrigert disposisjonsfond over 8 prosent representerer større grad av økonomisk handlefrihet.

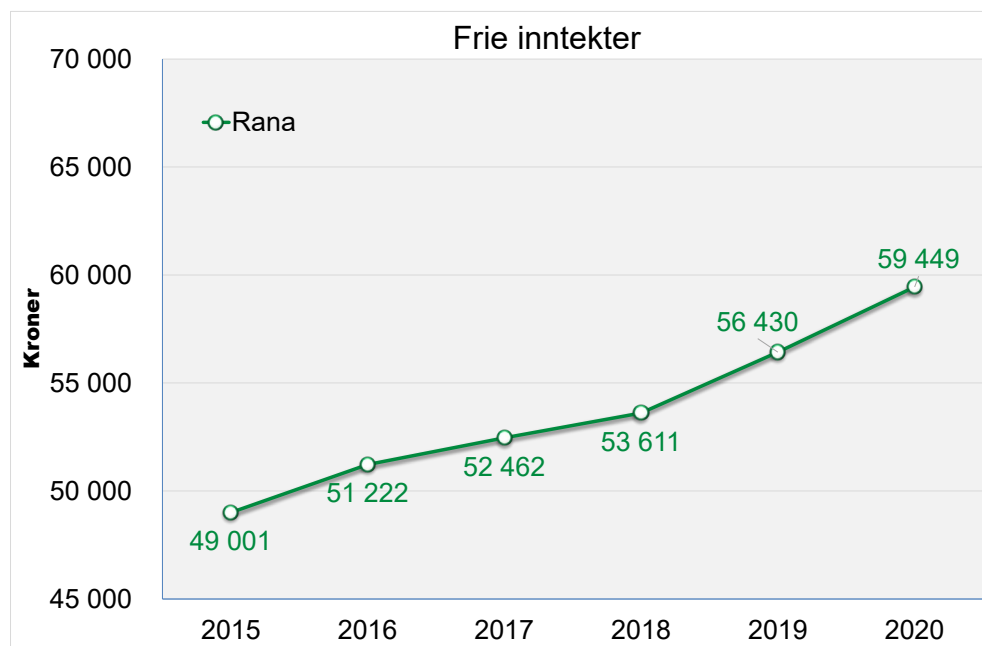
Rana kommune konsern hadde en vesentlig høyere fri egenkapital til driftsformål, målt i prosent av driftsinntektene i forhold til KG 9 og KG 10 i 2020.

Inntekter

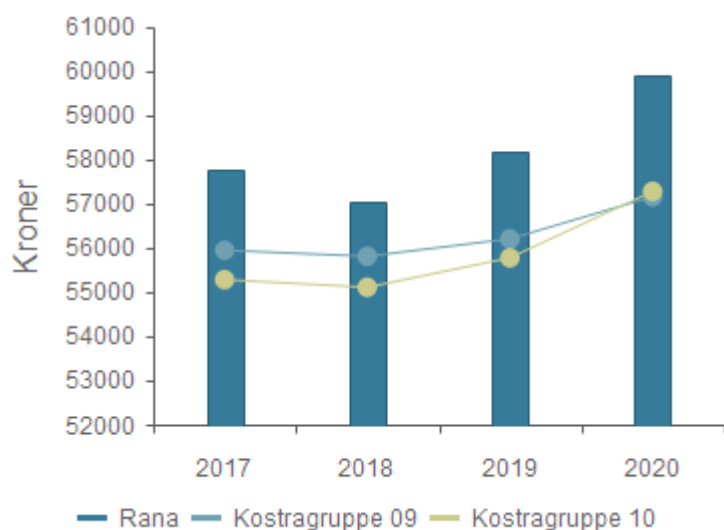
Frie inntekter

Nøkkeltallet viser kommunens frie inntekter i kroner per innbygger. Skatt på inntekt og formue inkludert naturressursskatt, og rammetilskudd defineres som frie inntekter. Disse kan kommunene fritt disponere uten andre bindinger enn de i gjeldende lover og forskrifter.

Figur 27. Frie inntekter i kroner per innbygger, Rana kommune konsern

Figur 28. Frie inntekter i kroner per innbygger, Rana, KG 9 og KG 10 *) **)

	2017	2018	2019	2020
Rana	57 765	57 013	58 150	59 892
Kostragruppe 09	55 935	55 799	56 193	57 145
Kostragruppe 10	55 272	55 099	55 765	57 266

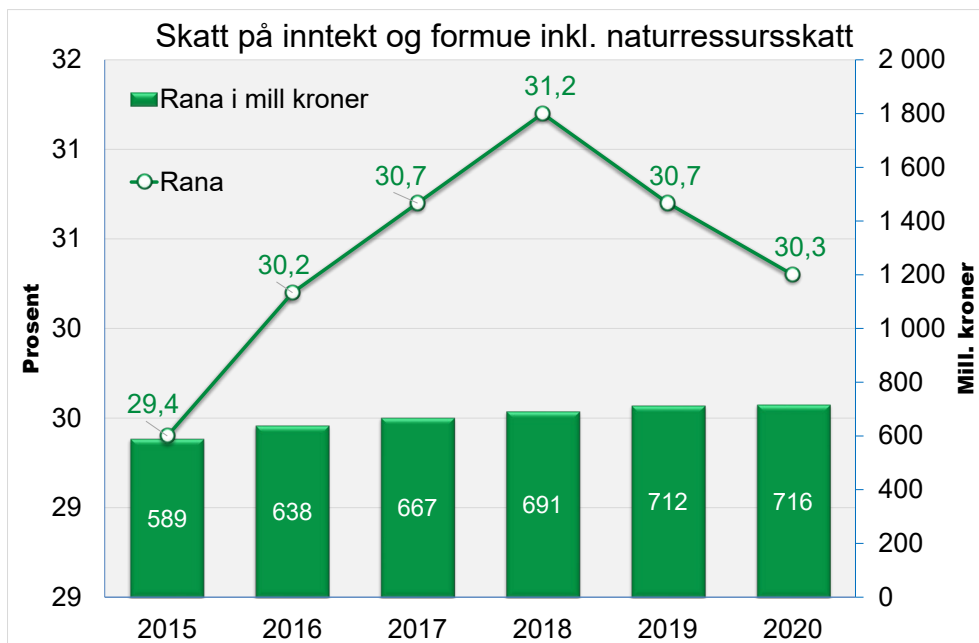
*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

**) Graf er justert med utgiftsbehov

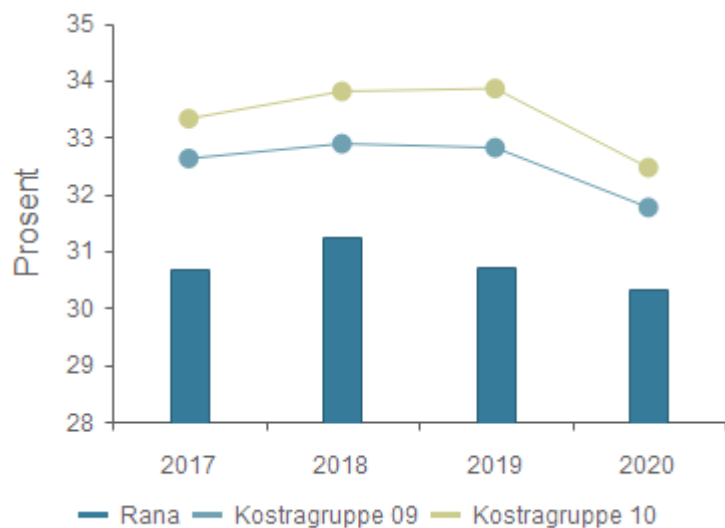
Frie inntekter justert for utgiftsbehov og inflasjon med endelig deflator, har økt i perioden og har de fire siste årene vært høyere i Rana kommune enn i sammenligningsgruppene. Rana kommune har i snitt 58 205 kroner per innbygger, mens KG 9 og KG 10 har i gjennomsnitt henholdsvis 56 268 kroner per innbygger og 55 851 kroner per innbygger.

Skatt på inntekt og formue

Figur 29. Skatt på inntekt og formue inkl. naturressursskatt i prosent av driftsinntekter og mill. kroner, Rana kommune konsern

Figur 30. Skatt på inntekt og formue inkl. naturressursskatt i prosent av driftsinnt., Rana, KG 9 og KG 10

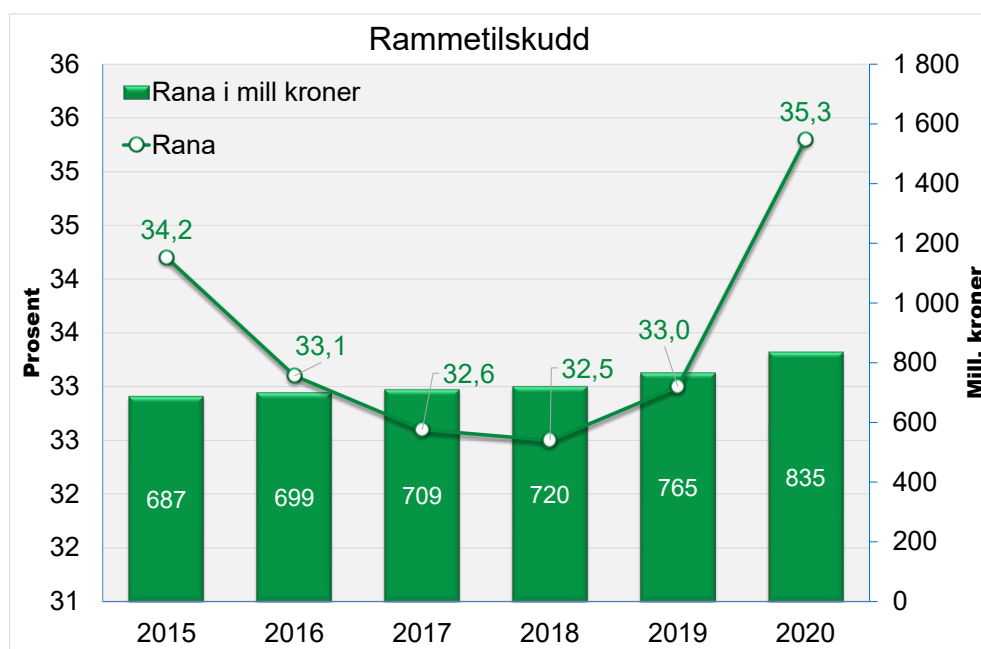
	2017	2018	2019	2020
Rana	30,7 %	31,2 %	30,7 %	30,3 %
Kostragruppe 09	32,6 %	32,9 %	32,8 %	31,8 %
Kostragruppe 10	33,3 %	33,8 %	33,9 %	32,5 %

Skatt på inntekt og formue, inklusive naturressursskatten i prosent av driftsinntektene er redusert de siste tre årene. Rana kommune har i hele perioden hatt lavere inntekter på dette

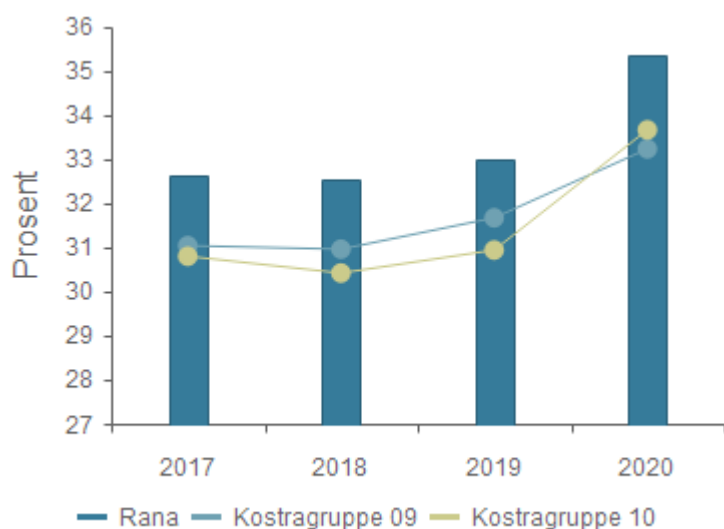
området enn sammenligningsgruppene. Skatt på inntekt og formue utgjør for Rana kommune i snitt 30,7 prosent av driftsinntektene, mens KG 9 og KG 10 har i gjennomsnitt henholdsvis 32,5 prosent og 33,4 prosent de fire siste årene.

Rammetilskudd

Figur 31. Statlig rammetilskudd i prosent av brutto driftsinntekter og mill. kroner, Rana kommune konsern

Figur 32. Statlig rammetilskudd i prosent av brutto driftsinntekter, Rana, KG 9 og KG 10

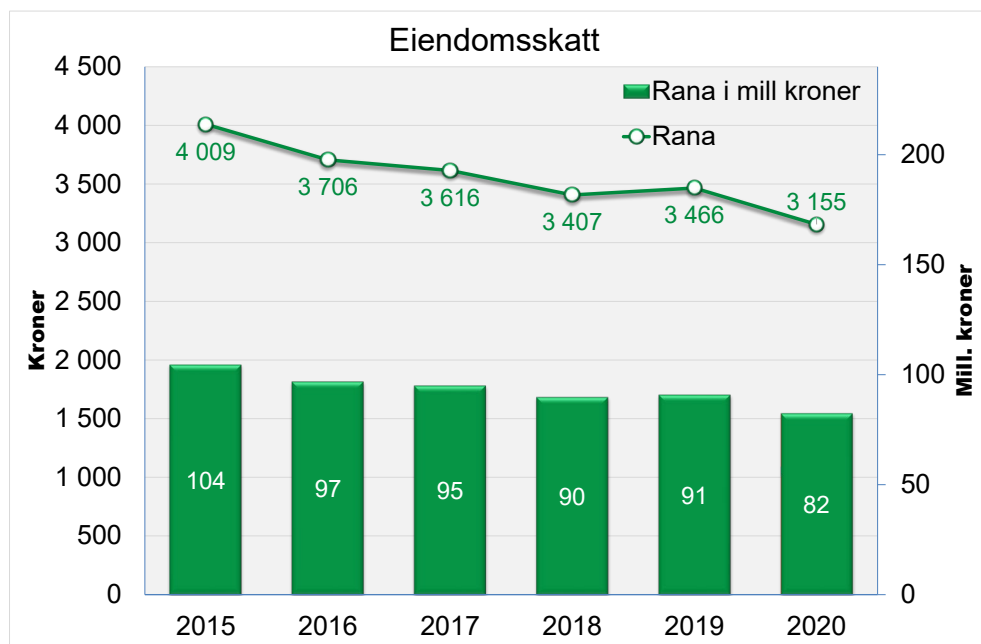

	2017	2018	2019	2020
Rana	32,6 %	32,5 %	33,0 %	35,4 %
Kostragruppe 09	31,0 %	31,0 %	31,7 %	33,2 %
Kostragruppe 10	30,8 %	30,4 %	30,9 %	33,7 %

Rana kommune har høyere rammetilskudd i prosent av samlede brutto driftsinntekter enn sammenligningsgruppene. Rana kommune har i snitt 33,4 prosent av driftsinntektene, mens KG 9 og KG 10 har i gjennomsnitt henholdsvis 31,7 prosent og 31,5 prosent. Den store økningen i 2020 kan forklares med økte overføringer fra staten knyttet til kompensasjonsordninger som følge av Koronapandemien.

Eiendomsskatt

Figur 33. Eiendomsskatt i kroner per innbygger og mill. kroner, Rana kommune konsern

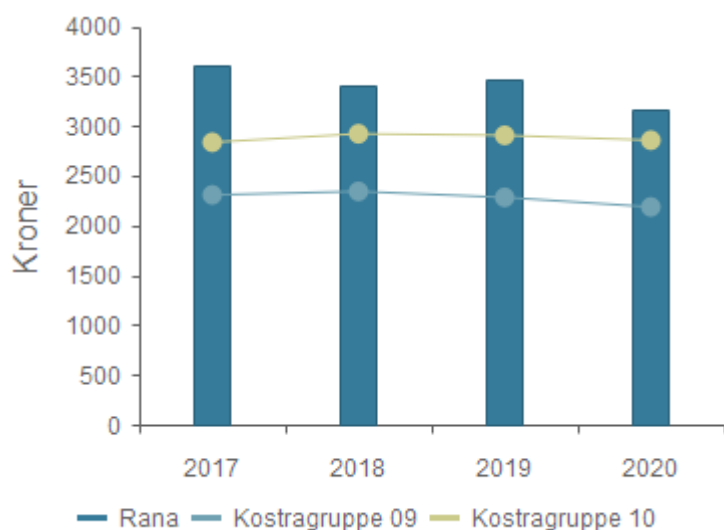
Eiendomsskatt boliger og fritidseiendommer i prosent av brutto driftsinntekter

	2017	2018	2019	2020
Rana	1,2 %	1,2 %	1,2 %	0,7 %
Kostragruppe 09				1,4 %
Kostragruppe 10				1,7 %

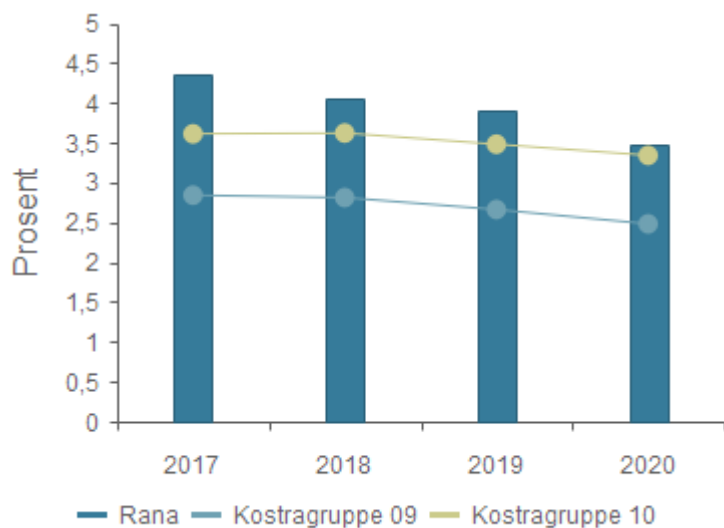
Eiendomsskatt annen eiendom i prosent av brutto driftsinntekter

	2017	2018	2019	2020
Rana	3,2 %	2,8 %	2,7 %	2,7 %
Kostragruppe 09				1,1 %
Kostragruppe 10				1,7 %

Figur 34. Eiendomsskatt i kroner per innbygger, Rana, KG 9 og KG 10

Figur 35. Eiendomsskatt i prosent av brutto driftsinntekter, Rana, KG 9 og KG 10

	2017	2018	2019	2020
Rana	4,4 %	4,1 %	3,9 %	3,5 %
Kostragruppe 09	2,8 %	2,8 %	2,7 %	2,5 %
Kostragruppe 10	3,6 %	3,6 %	3,5 %	3,3 %

Velkommen til Rana kommune

[Informasjon om korona](#)

[Flytte til/move to Rana](#)

Nyheter og kunngjøringer

Frister Høringar Nyheter Offentlig ettersyn
Pressemeldinger Sosiale medier

Selvbetjening / Kontakt oss

Beredskap Foreningsregister Gebyrer Kart
Ledige stillinger Postlister Profilhåndbok
Skjema Vakttelefoner

Barn, familie og skole

Barnehage Barnevern Familietjenesten
Helsesykepleier Jordmor Logopedtjenesten PPT
SFO Skole Skolerute SLT Trygg oppvekst
Voksenopplæring

Kultur, idrett og fritid

Moheia Bad/fritidspark Kino Bibliotek
Kulturskole Idrett Fritidsavdeling Friluftsliv
Priser Tur/skiløyper Tilskuddsmidler

Helse og sosial

Fastlege Flyktninger Folkehelse
Funksjonshemmede Fysioterapi Krisesenter
Legevakt Psykisk helse Rehabilitering Rus
Økonomisk hjelp

Omsorg

Omsorgskontor/tildelingskontor Botilbud
Demensteam Helsetjenester i hjemmet Hjelp i
hjemmet Kreftomsorg Møteplasser
Sykehjem

Bolig og eiendom

Botilbud Bostøtte Byggesak Drikkevann
Gravemelding Kart Planbestemmelser
Reguleringsplaner Situasjonsskart Startlån
Vannmåler

Brann og feiing

Nød alarmering 110 Akutt forurensning
Beredskap Branntilsyn Feiing og tilsyn Kurs
og kompetanse Restverdiredning,

Vei og trafikk

Gravemelding Motorferdsel i utmark
Parkering Tilskudd private veier
Trafikksikkerhet Veivedlikehold

Natur, miljø og avfall

Forurensning Klima Motorferdsel i utmark
Ranfjorden Ranelva HAF Renovasjon

Skatt og kommunale krav

e-faktura/ Autogiro Eiendomsskatt
Endring av skattekort/kontonummer

Næring, Jordbruk, skogbruk, utmark

Bevillinger Erstatning Jakt/fiske
Jegerprøven Konesjon Kraft
Næringsutvikling Skogfond Snarefangst
Tilskudd Vilt påkjørsel

Politikk og administrasjon

Politisk representasjon,
Møteplan og saksdokumenter

Postlister og arkiv

Fakta om Rana

Jobb i Rana kommune

Innkjøp, Priser og gebyrer
Organisasjon Beredskap

Profilhåndbok

Valg
Møter på nett - Innbyggerinitiativ

Enheter og ansatte

Planer, budsjett og regnskap